

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundæ Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Ad Leonem Decimvm Pontificem Maximvm, Thomae De Vio Caietani
Cardinalis Sancti Sixti, In Secundæ Secundæ D. Thomæ Aquinatis
Commentarios, Præfatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

AD LEONEM DECIMUM PONTIFICEM MAXIMUM.

THOMAE DE VIO CAIETANI
CARDINALIS SANCTI SIXTI.

In Secundæ Secundæ D. Thomæ Aquinatis Commentarios,

P R Æ F A T I O.

MNE S homines, qui ex iniuncto sibi munere in Republica gerenda versantur (cuiuscunque ordinis illi sint) non priuatis solum, sed publicis etiam pro beneficijs, ad referendam gratiam reddi obnoxios, nemo vnquam sapiens dubitauit. Tanto siquidem federe commune bonum particulari bono infertum est, vt illud vnusquisque proprio anteferendum putet, nemoque quod suum est bonum vel se consequi, vel tueri posse confidat, nisi publicum inde bonum augeatur, & conferuetur. Ego itaque (quod ad me attinet) tua Leo decime Pontifex maxime, & in Rempublicam Christianam, & in meipsum maxima beneficia mecum animo deputans, hæc tibi mea commentaria offerenda nunc censui, non qui hoc pacto parem me tibi gratiam referre nunc arbitrer, sed qui potius grati animi voluntatem tibi significem, nec sine veneratione debita recolam immensam, cunctisque communem beneficentiae tuæ vim. Tu quidem beatissime pater, statim vt Pontifex factus es, perniciosum illud vniuersalis Ecclesiæ scisma, quod sub Iulio Secundo eruperat, tua bonitate ac providentia ita funditus excidisti, vt hoc immortalis beneficio Christianos omnes facile tibi deuinxeris. Neque vero tuæ satis fuit magnanimitati, pestilens hoc malum, quod tempestate nostra ecclesiæ incubuerat, summouisse, nisi etiam futuris sæculis è sublimi ista sedis Apostolicæ specula longe prospiciens, radicem quoque gignendis in posterum scismatibus ac fomenta etiam quibus alerentur ac viuerent, aboleres. Nam cum præteritarum rerum experientia satis nos doceret, graues ac periculosas ecclesiæ dissensiones inde oras quidem fuisse, quod quidem nimis impie arroganterque ausi Authoritatem synodi supra maiestatem Pontificis efferebant, alimenta vero ac fomenta quo diutius perdurarent, ab ea quam pragmatycam vocant, sanctione sumpsisse, quamque veluti perpetuum quoddam scisma Ecclesiæ aduersam, sedi que Apostolicæ semper emulam, multi quondam alioqui clari magnanimisque Pontifices ardenti studio aboleri, sed incassum conati sunt: tu tamen vtrumque malum, Beatissime pater, de medio facile sustulisti, dum Lateranensi approbante Concilio, ipse Sanctorum Patrum dogma sectatus, omni iam disceptatione de synodi, ac Pontificis imparitate sublata, sedis Apostolicæ authoritatem supra synodum statuendam esse tanta firmitate sanxisti, vt Lateranensis ipsa synodus veterum Conciliorum vestigia imitari, ac se Pontificæ authoritati subditam esse confiteri non erubuerit, dumque in eodem Concilio, pragmatica sanctione extincta, integrum sedi Apostolicæ ius suum restituiti. Quibus honestis magnanimisque incæptis ad optatum finem perductis, vere Leo fortissimus, Ecclesiæ sanctæ filijs, tuisque à Deo carulis, solidam tranquillitatem, quantumque in te fuit, pacem etiam venturis sæculis stabilisti. Quantum vero cuncti professores eorum ordinum qui religiosi vocantur, bonitati tuæ charitatiq; debeamus, iam ipse testis facundissimus esse possum. Etenim cū illorum ordi-

Secunda Secundæ S. Thomæ.

* 2 num

num priuilegia, quibus decus & immunitas continetur, quidam vel pessumdem
rem labefactare anniteretur, tu tamen solus ingenio & nitate, atque auctoritate
obluctando, patrem te nobis omnibus, patronum, protectoremque benignissimum
buiisti. Quid enim dicam, quod ea liberalitate, ac munificencia literatos omnes
que homines protegendos susceperis, ut disciplinarum omnium professores ac
viros, tum collatis muneribus iam ornaueris, tum ad bene sperandum de bene
tua crexeris? Mihi autem, ut omnis alij me inspiciam, tametsi vel ecclesiastica
ramento, vel sacri ordinis professione ac magisterio, vel assiduo literarum studij
lum tuorum tot beneficiorum à me alienum esse cognoscerem, sed ea potius
me accepisse sentirem, proxime cumulus hic tuæ benignitatis maximus
musque accessit, quod me nullius interuentus fauore, nullis intermedijs præci-
lis denique beneficijs prouocatus, sed ipse ingenij tui animi bonitate adductus
erum Cardinalium ordinem cooptasti, rem sane admiratione magna dignissimam
toque orbe terrarum memorabilem, tempestate nostra aggressus, ut quam optime
viri dignitatem, quam principes ac reges prouinciarum summo studio, &
tione, vel sibi, vel suis assequi suppliciter elaborant, tu mihi eam, nec petenti
nec speranti, vixque adeo cogitanti, sponte tua contuleris. Ne itaque in tuum
ni mei conspectum omni veneratione dignissimum vacuis manibus, ut asper
ingratusque venirem, quæ proximis annis, in secundam secundam Diui Thomæ
natis partem commentaria elucubraui, tibi nunc dedicanda, tuique numinis
publicanda constitui. Quæ si vel nulla in me tua seorsum beneficia tanta extant
men iure optimo debebantur, quia cum tu & summi regis, & sacerdotis maxime
tate fungaris, doctrinæ moralis commentaria pro tua bonitate, ac sapientia nequa
à tua ditione aliena ducturus fueras. Moralis enim doctrinæ instrumento Eccle-
ciæ regnum efflorescere ac decorari oportet, sub eo præsertim Pontifice, qui time-
debet, ne cum alijs prædicauerit ipse reprobis habeatur, cum ea quæ in Ethicis
ptionibus tradita, suis auspicijs publicantur, ipse vitæ suæ exemplo sancire, & ob-
bare videatur. Neque enim latere quemquam existimo, te inde ab adolescente ætate
aliarum virtutum, tum præcipue liberalitatis, & continentia normam cunctis
tum claruisse, iam verò quàm altis radicibus fides, spes, charitas pectori tuo in-
fuerint, quæque ad eas tuendas conseruandasque virtutes maxime necessaria est inge-
tudo, plane tunc omnibus ostendisti, cum periculosis Reipublicæ Christianæ
ribus, Ecclesiæ Romanæ Legatus amplissimus, contra telorum turbines bellicæ
menta, pulsus prope omnibus, ipse imperterritus perstitisti. Moxque ad maiorem
to) virtutis tuæ probationem, inclinatis rebus alienæ potestatis iam factus, nullis
expugnari machinis, nullis abduci terroribus ab integro ecclesiæ corpore, ad
partes potuisti. Quæ cum animo reputamus, Dei prouidentia factum cognoscimus
tu Pontifex Ecclesiæ sanctæ præficeris, qui (ut Apostoli verbis utar) per omnia
compari laborantibus scires, & quas antea meditatus virtutes fueras, auctoritate
riaque suffultus, multo nunc vberius, multoque felicius propagates, id quod in
ineffabilis illa clementia, qua capiti tuo insidiato homines conseruasti plane
Tibi profecto tuæque sanctissimæ potestati valde conueniens, ut sicut Dei maximam
inter nos geris, ita ceteris mortalibus ea præstes virtute, qua homines quantum
bus licet, Deo maximo optimo similes fiunt. Ceterum tuæ laudes longioris suble-
pus exposcunt. Quod vero ad institutam rem pertinet, non modo Pontificæ
nomine, cuius est officium sum mouere scelera, ac virtutes inferere, sed tuo ipse
nomine qui virtutes colis semperque coluisti, decenter tibi nostra hæc commenda-
dicantur, in quibus de vitijs ac virtutibus disputationes pulcherrimæ proponuntur.

tamen hac mente omnes à me tibi nunc dedicari intelligant, vt quæcunque
hic, vel vsquam alibi à me scriptæ sint, Apostolatus tui iudicio (cui sunt iure
subdita) substernantur. Accipe igitur Beatissime pater de manu tibi deditif-
me creaturæ munusculum, grati animi alacritate conditum, atque in eo ac-
cipiendo Dei maximi (cuius tu vicem inter nos geris) benignitatem quæso
in animum tuum reuoca: hic enim cum pingues Tauros ac Arietes immola-
ri ante se cerneret, duo tamen minuta de manu pauperis mulierculæ in ga-
zophylacium templi missa non respuit. Aeternum vale pater Beatissime.

